

Uitgebreide Nederlandse samenvatting CPB Document 93, Liberalisation of the Dutch notary profession: Reviewing its scope and impact

Het voortvarende Nederlandse beleid van liberalisering van het notariaat is uniek. Hervorming van vrije beroepen zoals het notariaat is in veel landen vaak een moeizaam politiek proces. Het evalueren van het effect van liberalisering op de wijze waarop notarissen werken, is daarom niet alleen informatief voor beleidsmakers binnen onze eigen grenzen, maar ook voor beleidsmakers in andere landen die soortgelijke hervormingen overwegen.

Deze studie geeft een overzicht van het beleid gericht op liberalisering van het Nederlandse notariaat. Het is bedoeld als achtergrondrapport voor een empirische analyse van de mate van concurrentie en kwaliteit van notariële diensten na de ingezette liberalisering, een project geïnitieerd door het Centraal Planbureau.

We beginnen met een discussie van wijzigingen in regulering als gevolg van de nieuwe Wet op het Notarisambt van 1999. De belangrijkste veranderingen zijn vrije tarieven en een grotere vrijheid van vestiging. Vervolgens gaan we in op de politieke debatten en het lobbywerk dat aan de introductie van de Wet voorafging. We besteden speciale aandacht aan de totstandkoming van de nieuwe Wet: zoals gezegd is Nederland een bijzonder voorbeeld van een land dat het notariaat heeft hervormd.

Gebaseerd op empirisch onderzoek van de laatste jaren, geven we een overzicht van de effecten van liberalisering op deze beroepsgroep. We gaan in op mogelijke effecten op toetreding, de verspreiding van notariskantoren, notaristarieven en prijsbewustzijn van cliënten, de omzet en winstgevendheid, het aantal opgestelde notariële akten en de kwaliteit van de aangeboden diensten. Bestaand empirisch onderzoek suggereert dat prijsconcurrentie tussen notarissen nog altijd zeer beperkt is, dat de hervormingen toetreding niet tot nauwelijks hebben gestimuleerd en dat naleving van regels voor de professie afneemt.

Om de Nederlandse ervaringen in een internationale context te plaatsen, vergelijken we het Nederlandse notariaat ook met de organisatie en regulering van de beroepsgroep in andere landen, waaronder de Verenigde Staten, Quebec, Duitsland en België. Gegeven haar *Common Law* rechtssysteem kent de VS een ander type notaris. De beroepsgroep is relatief weinig gereguleerd. Binnen landen met een Latijnse notaris genieten notarissen in Nederland en Quebec de grootste vrijheid in het vaststellen van tarieven en het zich vrijelijk vestigen. In Duitsland en België is de beroepsgroep streng gereguleerd, soms zelfs strikter dan het Nederlandse notariaat voor de introductie van de nieuwe Wet op het Notarisambt van 1999.